

UNIVERSITETI - UNIVERSITY - UNIVERZITET

"HAXHI ZEQA"

MENAXHIMI I INSTITUCIONEVE FINANCIARE

INDUSTRIA E SHËRBIMEVE FINANCIARE: SHOQËRITË E SIGURIMEVE DHE FONDET PENSIONALE

KAPITULLI 2

Prof. Dr. Ibish Mazreku

MSc. Fisnik Morina, PhD (c)

TETOR 2017

INDUSTRIA E SHËRBIMEVE FINANCIARE: SHOQËRITË E SIGURIMEVE

2

- ❑ Funkzioni primar i kompanive të sigurimit është për të mbrojtur individët dhe korporatat (policëmbajtësit) nga ngjarjet negative.
- ❑ Duke pranuar prime, kompanitë e sigurimeve i premtojnë të sigurvearit kompensim nëse ngjarje të caktuara të specifikuara ndodhin.
- ❑ Këto politika përfaqësojnë detyrime financiare për kompaninë e sigurimeve.

INDUSTRIA E SHËRBIMEVE FINANCIARE: SHOQËRITË E SIGURIMEVE

3

- Me primet e grumbulluara, kompanitë e sigurimeve investojnë në letrat me vlerë financiare të tilla si obligacionet e korporatave dhe stoqe. Industria është klasifikuar në dy grupe kryesore:
 1. Shoqëritë e Sigurimit të jetës;
 2. Shoqëritë e sigurimit të pronës & nga fatkeqësitë.

INDUSTRIA E SHËRBIMEVE FINANCIARE: SHOQËRITË E SIGURIMEVE

4

- ❑ **Shoqëritë e sigurimit të jetës** merren me sigurimin e jetës dhe organizohen në formë shoqërie aksionare ku pronarët janë aksionarët dhe në formë të fondeve të përbashkëta ku pronarë janë blerësit e policave të sigurimit.
- ❑ Shoqëritë e sigurimit të jetës përfaqësojnë një biznes me risk të ulët të falimentimit sepse përqindja e vdekjeve të popullësisë si një e tërë mund të parashikohet me një shkallë të lartë sigurie mbi bazën e ligjit të numrave të mëdhenj.

Kompanitë e sigurimit të jetës

5

- ❑ **Sigurimi i jetës** lejon individët dhe përfituesit e tyre për tu mbrojtur kundër humbjeve në të ardhura me anë të vdekjes së parakohshme ose të daljes në pension.
- ❑ Nga rreziqet e bashkimit, transfertat e sigurimit të jetës pasigurive të ardhura të lidhura nga individi i siguruar në një grup.

Madhësia, struktura dhe përbërja e industrisë

- ❑ Në mesin e viteve 2000, Shtetet e Bashkuara kishin rreth 1300 kompani të sigurimit të jetës në krahasim me mbi 2300 sa ishin në 1988.
- ❑ Totali i aktiveve të kompanive të sigurimit të jetës ishin 4.5 trilion \$ në fillim të 2006, krahasuar me \$ 1.12 trilion në vitin 1988.
- ❑ Tri kompanitë më të mëdha të sigurimit të jetës, në totalin e aktiveve \$ 529.8 miliard të biznesit të industrisë së re 20 % e primit ishte nga sigurimi i jetës në vitin 2005.
- ❑ Shumë prej këtyre policave të sigurimit janë shitur përmes bankave komerciale.

Sigurimi i zakonshëm i jetës

7

- ❑ **Sigurimi i zakonshëm i jetës** përfshin politikat e tregtuar në baza individuale, zakonisht në njësi të \$ 1000, në të cilën policmbajtësit bëjnë pagesat periodike të primit.
- ❑ Pavarësisht shumëllojshmërisë të madhe të formave kontraktuale, kjo ka në thelb pesë lloje themelore kontraktuale.
- ❑ Tre format tradicionale kontraktuale janë:
 1. Një pjesë të jetës,
 2. Tërë jetën, dhe
 3. Risqe të veçanta.

Sigurim i jetës në grup

- ❑ **Sigurim i jetës në grup** - mbulon një numër të madh të personave të siguruar në kuadrin e një police të vetme.
- ❑ Zakonisht lëshohen për punëdhënësit e korporatave, këto polica mund të jenë ose kontributiv (ku si punëdhënësi dhe punonjësit mbulojnë një pjesë të kostos të sigurimit të punëtorit) ose jo kontributiv (ku punëmarrësi nuk kontribuojnë në koston e sigurimit për të punësuarit) .
- ❑ Ekonomitë e kostos e përfaqësojnë avantazhin kryesor të jetës në grup mbi policat e zakonshme të jetës.

Sigurim i jetës industriale

- ❑ **Sigurim i jetës industriale** aktualisht përfaqëson një zonë të vogël të mbulimit.
- ❑ Jeta Industriale zakonisht përfshin pagesat javore të mbledhura drejtpërdrejt nga përfaqësuesit e kompanive.
- ❑ Në një masë të madhe, rritja e sigurimit të jetës grup ka çuar në dështimin e jetës industriale si një klasë të madhe të aktivitetit.

Sigurim i jetës së kredisë

- ❑ **Sigurim i jetës së kredisë** është shitur për të mbrojtur huadhënësit kundër vdekjes së një huamarrësit paraprak për shlyerjen e një kontrate të borxhit të tilla si një kredi hipoteke ose me makinë.
- ❑ Zakonisht, kjo formë e politikës së sigurimit pasqyron principalin e papaguar dhe interesin në kredi.

Aktivite të tjera të siguruesve të jetës

- ❑ Tre aktivitete të tjera të mëdha të kompanive të sigurimit të jetës përfshijë :
 - ❑ 1) Anuitete,
 - ❑ 2) Fondet private të pensioneve,
 - ❑ 3) Sigurimi nga aksidentet dhe sigurime shëndetësore

Anuitetet

- ❑ Anuitetet përfaqësojnë të kundërtën e aktiviteteve të sigurimit të jetës.
- ❑ Ndërsa sigurimi i jetës përfshin metoda të ndryshme kontraktuale të ndërtimit të një fondi, annuitet përfshijnë metoda të ndryshme të likuiditetit në një fond, të tilla si duke paguar nga të ardhurat e një fondit.
- ❑ Si me kontratat e sigurimit të jetës, shumë lloje të ndryshme të kontratave të anuitetit janë zhvilluar.

Fondet private të pensioneve

- ❑ Kompanitë e sigurimeve ofrojnë shumë alternative të planeve të pensioneve për punëdhënësit privatë në mënyrë që të tërheqin këtë biznes nga kompanitë e tjera të shërbimeve financiare, të tilla si bankat komerciale dhe firmave të sigurisë.
- ❑ Disa nga planet e tyre inovative të pensioneve janë bazuar në kontratat e investimeve të garantuara (GICs).
- ❑ Kjo do të thotë se siguruesit nuk garantojnë vetëm normat e interesit të kredive në një plan pensional në një periudhë të dhënë (p.sh. pesë vite), por edhe normat e anuitetit mbi kontratat e përfituesve.

Sigurime nga aksidentet dhe sigurime të shëndetit

- ❑ Përderisa sigurimi i jetës bën mbrojtjen kundër rrezikut të mortalitetit, aksidenteve dhe sigurimin shëndetësor të mbrojtur nga semundjet e ndryshme.
- ❑ Mbi \$ 117.8 miliard në primet janë lëshuar nga sigurimet e jetës dhe të shëndetit kompanive në fushën e aksidenteve- shëndetësore në mesin e viteve 2000.
- ❑ Linja kryesore e aktiviteteteve është sigurimi i grupit, duke siguruar mbulimin e sigurimit shëndetësor për punonjësit e korporatave.

Rregullimi i kompanive të sigurimit të jetës

- ❑ Legjislacioni më i rëndësishëm që ndikon në rregullimin e kompanive të sigurimit të jetës është Akti McCarran-Ferguson i viti 1945, i cili konfirmon përparësin e shtetit ndaj rregullimit federal të kompanive të sigurimit.
- ❑ Në këtë mënyrë mund të jenë të privilegjuar ose në rregullimin federal ose nivel shtetëror, themelimi i siguruesit të jetës është bërë tërësisht në nivel shtetëror.
- ❑ Përveç themelimit, komisionet e sigurimit shtetëror mbikqyrin dhe shqyrtojnë kompanitë e sigurimit duke përdorur një sistem të koordinuar të zhvillimit nga Shoqata Kombëtare e Komisionerëve të Sigurimeve (NAIC).

Parimet e menaxhimit të shoqërive të sigurimit

16

- ❑ Me synim reduktimi maksimal i dukurive si risku i ndërgjegjes dhe zgjedhja e keqe, në procesin e menaxhimit të shoqërive të sigurimeve zbatohen disa parime të cilat mendohet se sigurojnë menaxhim aktiv dhe të sukseshëm. Këto parime janë :
 - ❑ - Analiza e imët e informacionit,
 - ❑ - Prime sigurimi të mbështetura në nivelin e riskut,
 - ❑ - Klauzolat kufizuese,
 - ❑ - Parandalimi i mashtrimit,
 - ❑ - Anulimi i siguracionit,
 - ❑ - Zbritja nga shpërblimi,
 - ❑ - Bashkësigurimi, dhe
 - ❑ - Kufizime në madhësin e shpërblimit nga sigurimi.

Analiza e imët e informacionit

- ❑ Shoqëritë e sigurimit përpiqen të grumbullojnë një informacion sa më të plotë për çdo policë sigurimi në varësi të llojit të saj.
- ❑ Psh. Po që se dikush kërkon të blejë një policë të sigurimit të jetës shoqëria i bënë një varg pyetjesh për shëndetin, pirjen e duhanit, përdorimin e alkoolit, etj., nëpërmjet të cilave synon të zbulojë sa i ekspozuar është ai ndaj vdekjes.
- ❑ Bile ajo mund të vizitojë aplikantin duke i bërë analiza gjaku dhe të urinës.

Prime sigurimi të mbështetura në nivelin e riskut

- ❑ Shoqëria e sigurimit mund ti caktojë primet sipas shkallës së riskut që paraqet blerësi i policës së sigurimit duke mënjanuar në këtë mënyrë efektet e zgjedhjes së keqe .
- ❑ Psh. Në sigurimin e automobilit nga aksidentet , ajo vendos prime të ndryshme për meshkuj në raport me femrat, sepse meshkujt janë më të ekspozuar ndaj këtij risku për shkak të përdorimit të alkoolit, shpejtësisë së lartë, etj.

Klauzolat kufizuese

- ❑ Shoqëria e sigurimit mund të përdorë klauzola kufizuese për të shmangur riskun e ndërgjegjes.
- ❑ Këto klauzola e frenojnë të siguruarin që të ndër marrë veprime me shkallë të lartë risku ngaqë është i siguar.
- ❑ Psh. Shoqëritë e sigurimit të jetës vendosin klauzola që ndalojnë përfitimin nga vdekja kur personi i siguar bën vetëvrasje në vitet e para që mbulon siguracioni.

Parandalimi i mashtrimit

20

- ❑ Risku i ndërgjegjes shprehet në një formë tipike në rastet kur mashtrohet për ngjarje që nuk kanë ndodhur me qëllim që të merret shpërblimi.
- ❑ Për këtë arsye, shoqëritë e sigurimeve kryejnë hetime të ndryshme për të parandaluar mashtrimet.

Anulimi i siguracionit

- ❑ shoqëria e sigurimit mund të frenojë riskun e ndërgjegjes, duke kërcënuar personat e siguruar se do të anulojë dhënien e shpërblimit po qe se personi i siguruar ndërmerr veprime që shkaktojnë ndodhjen e ngjarjes për të cilën ai është siguruar.
- ❑ Psh. Shoqëria e sigurimit bën të qartë se ai shofer që , për shpejtësi të madhe, merr një numër të caktuar shënimesh në patent nuk përfiton pagesën kur ndodh aksidenti, duke kufizuar rastet e moskujdesit me mendimin që çdo dëm nga aksidenti e paguan shoqëria.

Anulimi i siguracionit

- ❑ shoqëria e sigurimit mund të frenojë riskun e ndërgjegjes, duke kërcënuar personat e siguruar se do të anulojë dhënien e shpërblimit po qe se personi i siguruar ndërmerr veprime që shkaktojnë ndodhjen e ngjarjes për të cilën ai është siguruar.
- ❑ Psh. Shoqëria e sigurimit bën të qartë se ai shofer që , për shpejtësi të madhe, merr një numër të caktuar shënimesh në patent nuk përfiton pagesën kur ndodh aksidenti, duke kufizuar rastet e moskujdesit me mendimin që çdo dëm nga aksidenti e paguan shoqëria.

Zbritjet nga shpërblimi dhe bashkësigurimi

- ❑ **Zbritjet nga shpërblimi** - duke përcaktuar një kuotë fikse e cila zbritet nga shpërblimi që bëhet për një policë sigurimi, kufizohet risku i ndërgjegjes sepse përfituesi është më i kujdesshëm që të mos ndodhe një ngjarje që shkakton humbje financiare, për arsye se në këtë rast edhe ai paguan një pjesë të dëmit.
- ❑ **Bashkësigurimi** – kjo praktikë ka të bëjë me rastin kur shoqëria dhe personi që sigurohet paguajnë secili një pjesë të dëmit. Psh. Sigurimi mjekësor bëhet duke paguar 80 % të shpenzimeve shoqëria e sigurimit dhe 20 % i siguruari. Kjo e frenon të siguruarin që të bëjë vizita të panevojshme te mjeku.

Kufizime në madhësinë e shpërblimit nga sigurimi

24

- Sa më e madhe të jetë shuma që mund të paguhet nga blerja e policave të sigurimit aq më shumë nxiten individët të kryejnë veprime me risk të lartë prandaj kufizimi i shumës maksimale që përfitohet i pakëson këto veprime dhe ul riskun e ndërgjegjes.

FONDET PENSIONALE

- ❑ Derisa te shoqëritë e sigurimeve policat e sigurimit kontraktohen në baza individuale, tek fondet pensionale kemi të bëjmë me sigurimin pensional të të punësuarëve në shoqëritë e mëdha në baza kolektive.
- ❑ Forma organizative e konstituimit të fondeve pensionale, sikurse edhe te shoqëritë e sigurimit, varet nga madhësia e fondit në kuptimin e potencialeve financiare dhe nga numri i të sigurvearëve, mirëpo më së shpeshti ato konstituohen si shoqëri me vete.

FONDET PENSIONALE

- ❑ Fondet pensionale krijojnë rezerva matematikore të cilat paraqesin fonde financiare me afate të gjata, andaj edhe mund të përdoren për investime afatgjata.
- ❑ Me fondet financiare nga rezervat matematikore, fondet pensionale si investitorë institucionalë, blejnë letra me vlerë me afate të gjata, përkatësisht aksione dhe obligacione të shoqërive, dhe obligacione të qeverisë.
- ❑ Fondet pensionale janë institucione financiare që zhvillojnë aktivitetin e tyre biznesor në bazë të sigurimeve të kontraktuara, dhe mund të llogarisin mbështetjen e në të hyrat e caktuara në llogaritë e tyre në baza mujore.

FONDET PENSIONALE

- Likuiditetin në vazhdim fondet pensionale e ruajnë nëpërmjet shumave të caktuara të parave në llogaritë transaktive, dhe përmes mbajtjes së një pjese të letrave me vlerë me afate të shkurtra, kryesisht të letrave komerciale dhe letrave me vlerë të qeverisë.
- Në raste të caktuara , këto letra me vlerë mund të shiten shpejt në tregjet financiare dhe kështu të sigurohet sasia e nevojshme e parave transaktive.
- Nëse këto katregori të fondeve nuk janë të mjaftueshme për pagesa të jashtëzakonshme, atëherë fondet pensionale mund të shesin një pjesë të letrave me vlerë me afate të gjata, sipas çmimit të tyre me skonto në tregjet financiare.

FUNDI I KAPITULLIT TË DYTË

